

עאיריט לזשע"ה

לעילוי נשמת ראש משפחתנו היקר הרב מאיר שמואל ב"ר אהרן הכהן כץ זצ"ל הכ"מ

גיליון מס' 35 ♦ נצבים וילך

נקודות אור

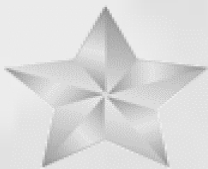
אבי תנועת המוסר רבי ישראל סלנטר אמר על המסופר בספר תולדות אדם אודות המופתים שקרו לרבי זלמליה מווילנא זי"ע וחבריו שאין לו מושג בשכלי. היינו, כי על פי השגת שכלנו, הרי שלא ניתן להאמין להם שאכן קרו.

אך הוסיף מרן הגרי"ס ואמר, כי אם היו מספרים לו כל נפלאות שבעולם אשר אירעו עם חבורה של שלשה חסידים מראסין, אפי' יאמרו שפרחו באוויר וכנפיים לא היו להם, יאמין להם. שכן גדול הוא כח החבורה שיכולה להגיע לכל דבר, גדול הוא כוחם של רבים, שמורעפת עליהם סייעתא דשמיא גדולה כל כך, ומסוגלים הם להגיע למדרגות עדיהם לא יגיעו גדולי החסידים והפרושים שיחידים המה.

מדרגת האדם' לסבא מנובהרדוק

חכמתכם ובינתכם

כאשר הגיע הגה"ק ר' יואליש מסטמאר זצ"ל לאמריקה וראה ראבי"ס אמריקנים עמי הארצות, שמשפיעים ומנהיגים את העם, כאב לו הדבר מאד ואמר: הימים שלפני השבתות והימים טובים נקראים ערב שבת וערב יו"ט, וכנ"ל גם הרבנים שלא שימשו כל צרכם ועדיין עומדים לפני ידיעת תורה והוראה, נקראים 'ערב רב'....

הגות שאבעס'

תהיה חלק

בפרשת כי תשא אנו לומדים על ענין מחצית השקל, שכאשר יהיה ברצונו של משה רבנו לדעת את מספרם של עם ישראל צווה הוא שלא ימנם אחד אחד, אלא דרך ספירת המטבעות של 'מחצית השקל' שייתן כל יהודי מבן עשרים שנה. התורה מוסיפה שהמטבע הזה יהווה לנותן כ"כופר נפשו" על מעשה חטא העגל, (ירושלמי שקלים פ"ב ה"ג)

שואל ע"כ בעל ה'כלי יקר' מה הקשר בין נתינת מחצית השקל לכפרה על חטא העגל? בנוסף, יש להבין את לשון הפסוק: "את ראש" בלשון יחיד ולא "ראשי בני ישראל"?! הרי הציווי הוא לכל כלל ישראל מדוע א"כ התורה פותחת בלשון יחיד? וכן מדוע נאמר "כופר נפשו" ולא "כופר נפשם"?

ומיישב שם יסוד גדול בזכות להינצל מעונש החטא: 'נראה ליישב כל זה, במה שנאמר "וביום פקדי ופקדתי עליהם את חטאתם", כלומר העונש על חטא זה יתקיים "ביום פקדי" מהו אותו "יום פקדי"?!, 'אלא שהורה בזה שלא נמחל להם עוון העגל אלא בעבור שהיו החוטאים רבים דנפישו רחמי, כי הקב"ה חס ביותר על רבים!'

וממשיך ה"כלי יקר": שכמו שזכות הרבים מגנה על האדם אז כאשר היחיד מתבודד מהעם ונספר לבדו אזי הוא מעמיד עצמו בסכנה גדולה, 'אבל בזמן שהם נספרים אחד לאחד יש לחוש שהמספר יגרום שכל אחד לבדו בפני עצמו יעלה זכרונו למעלה, ויתבקר פנקסו בכל זכות וחובה שיש לו, ושמה לא יכריעו זכותיו על חובותיו ובסיבה זו זכירו לו עוון העגל שכבר נמחל, כי לא נמחל כי אם אל רבים ולא ליחידים!!

ולכן נאמר "וביום פקדי", והוא לשון מספר, ורצה לומר כשהיו נמנים לאיזו צורך, אז יעלה זיכרון כל איש פרטי לפניו ואז ופקדתי עליהם את חטאתם כי החטא "חוזר וניעור", ע"כ צווה כאן על "כופר נפש" זה לכפר על מעשה העגל בשעת המספר כי יפקד מושבו על כל אחד ואחד. על כן ארז"ל: "אל תפרוש מן הצבור" ולכן נאמר: "כי תשא את ראש" כי לפי שיבא לפני השם יתברך זיכרון כל ראש בפני עצמו, לפיכך: "ונתנו איש" כל איש פרטי שיש לחוש שיתבקר פנקסו ויבוקש וימצא כי היה לו חלק בפועל המגונה ההוא... לפיכך ייתן בפעם ההוא כופר נפשו.

נמצאנו למדים את הזכות וההגנה שיש לכל יחיד ויחיד מעם ישראל כאשר הוא נהיה חלק בלתי נפרד מהציבור, זכות הציבור מגנה עליו.

אבל יש בזה פן נוסף ויסודי יותר, מלבד ההגנה שיש בחיבור לכלל, יש משמעות עצומה לאדם גם בחיי היום-יום, בכך שהוא חלק מהכלל ולא חי בנפרדות.

ישנם כאלה שנמנעים מקשר קרוב ופתוח עם אחרים בגלל חוסר ביטחון עצמי, בגלל פחדים וכדו', אך הם כשלעצמם היו מאד שמחים בקשר קרוב וזורם עם סביבתם ולא עליהם אנו מדברים.

אדם שחי בנפרדות, הוא אדם שחי בתוך עצמו, חושב רק על עצמו והציבור נועד רק לספק לו את הצרכים שלו, אך הוא לא 'חלק' ממנו.

הוא 'זאב בודד', ומפריע לו קשר קרוב ופתוח עם אחרים והציבור מהווה סך הכל ספק ריגושים ועניין, אבל הוא לא חלק מהקהילה, חלק מהישיבה, חלק מהחברה.

אדם שחי בנפרדות, לא באמת יכול להיות בקשר בריא ונכון עם אחרים, הוא תמיד יהיה יותר מרוחק ושונה מהם, אולי ידמיין שהוא מורם מהם או סגנון שונה מהם, אבל בתכלס הוא נשאר בודד...

אך ישנה דרך נוספת והיא להיות חלק מהכלל, להיות אחד מתוך כלל ישראל, לוותר על הפנטזיה להיות המיוחד, השפוי, הכובב, המוצלח ולהסכים להיות חלק מהחברה, גם אם באמת הם פחות למדנים, חכמים וכו' ממך.

ומה הרווח בזה?

הרווח הוא להפוך ממת לחי!!

אדם בודד הוא אדם מת, הוא מנסה להחיות את עצמו באמצעות הגדלת הפוסטר של המוצלח, השארפער, העמקן וכו', שאולי יש לו על מה לסמוך, אבל בפנים מת לו...

אדם שהוא חלק, הוא אדם חי, אדם מואר ומאיר, שנעים לו ונעים להיות בסביבתו (ועל הדרך הוא מרוויח גם להתחיל לקרוע את הפוסטר המטופש ולהיות הוא עצמו...)

וכעת, בערב יום הדין, יש לנו את ההזדמנות לשנות את התפיסה, להפוך מאדם נפרד לאדם מחובר וקשור, לאדם שהוא חלק מכלל ישראל!

הדבר הראשון שראיתי כשארי הגיע אלי, זה את הנעליים שלו. לא שמעניין אותי מה הוא נוהל לרגליו, וודאי שזה לא משנה את דעתי עליו. כבר ראיתי יותר מדי עד כמה שלא המראה החיצוני הוא זה שקובע, אבל נעליים ירוקות עם ציורים של חד קרן?! כזה עוד לא היה לי. 'מה נסגר?', לא התאפקתי מלשאל.

והוא, שדווקא הנחה מהדוגריות שלי, רק חיכה לשתף: "זה ייצור מיוחד, ספיישל. יש בחור בת"א שמצייר את זה על נעליים לִבְנוֹת". 'טוב. שיהיה', ניסיתי לכוון אותו לשיחה אחרת לחלוטין, אבל הוא התעקש לדבר על הנעליים. מתברר שיש לו אוסף שלם של נעליים, מכל הצורות, הצבעים והגוונים, ושהוא מחליף בערך שלוש פעמים ביום את מה שהוא עוטה לרגליו. "ולמה דווקא נעליים?", שאלתי.

"לזה חיבתי", הוא ענה וחיך, "עכשיו בוא תשמע, למה העולם הזה גורם לי לעשות הכל הפוך". הוא סיפר על תקופה שבה עבד קשה מאוד במכירת ארבעת המינים, כדי לממן לעצמו נעליים שרצה מאוד, אף על פי שעלותן הייתה גבוהה, לא משהו שההורים ישמחו לסייע לו לממן. אני לא מזלזל ברצון של נער לנעליים מה שקרה בסוף, זה שהוא הגשים את החלום, אבל מישהו בבית השחית לו את הנעליים כדי 'לחנך' אותו, בטענה שאלה נעליים גסות מדי, שאינן מתאימות לנער שומר מצוות. מאז, הוא עסוק מבוקר עד לילה בדבר אחד, בלהראות לעולם כולו שהוא ינעל איזה נעליים שהוא רק רוצה.

לפעמים, הרצון להוכיח לעולם הוא דלק חיובי, אם מסיטים נכון את הבערה. אבל כאן, משום מה זה רק הוריד אותו. הוא התייאש. התייאש מהעולם, התייאש מההורים, התייאש מהסביבה. אבל הכי עצוב - התייאש מעצמו. "אתה יודע", הוא אמר, "אף אחד מעולם לא רצה אותי, ולעולם לא ירצו אותי. מי ירצה מישהו שכל מה שמעניין אותו זה נעליים?". הבטתי על ארי, וחשבתי על מישהו אחר, חמי ז"ל. מישהו שהיה מוכן לעבוד ממש קשה כדי לממן לעצמו את מה שחפץ בו כנער, וזה שהוא חפץ בו היה... תפילה מהודרת. אבל גם הוא 'אהב נעליים'.

כששאלו אותו מה הוא ירצה להיות כשיהיה גדול, הוא השיב 'אני רוצה לפתוח ישיבה של נעליים'. הוא התכוון כמובן לישיבה שמיועדת לכאלה שהתייחסו אליהם כמו נעליים, זרקו אותם ממקום למקום. כאלה שבמקום להעצים אותם, אמרו להם שאין להם יותר מדי שכל, וכינו אותם "נעליים". אבל הוא גם התכוון למשהו נוסף, לפתוח ישיבה שתתאים את עצמה למידותיהם של תלמידיה, ממש כמו שמתאימים נעל לרגל, ולא להפך. סיפרתי לארי על דמותו, ואז אמרתי לו שבעקבות המונח "ישיבה של נעליים", שמעתי מדהים שסיפר ר"מ בידרמן. "על נעליים אני מוכן לשמוע", הוא אמר...

הסיפור של ר' מיילך מדבר על אחד מגדולי ישראל, שברגע מרגש של שמחת אחד מצאצאיו, חשף כי בצעירותו היה נער בעייתי מאוד, שהותיר מאחוריו נזק רב, עד שאיש לא האמין שיצא ממנו אדם מן השורה. מה ששינה את חיי, היה יום אחד שבו המחנך המיואש שלו לקח אותו לרב העיר.

"הרב קיבל אותי בחביבות, ואמר לי מיד: 'אני חייב את עזרתך. קיבלתי הרגע 'דין תורה' קשה ומסוכן, וברצוני שתעזור לי לפתור אותו...'". סיפר אותו רב גדול. "התפלאתי מאוד, אני אעזור לרב? הרי אני בקושי לומד בכיתה דברים פשוטים! כך חשבתי לעצמי בלב, אך המשכתי להאזין לרב בקשב.

'באו לפני בזה היום נעליים, והן טענו כי הן תובעות לדין תורה את ספרי התורה...' אמר הרב. 'ולמה הן תובעות אותם לדין? אצטק לך מילה במילה: 'פעם, לפני שנעשינו נעליים', הן אמרו, 'היינו חלק מעורה של הבהמה שאכלה להנאתה ברפת. לדינו הייתה פרה נוספת, שאכלה מאותם אבוס שאכלנו אנו, שתתה מאותם מים ונהנתה מהשמש בדיוק כמונו... אלא שיום אחד הגיע לרפתי יהודי שמלאכתו הייתה כתיבת ספרי תורה, והלה ביקש לקנות את הפרה שלידינו. הוא קנה אותה במחיר מלא, שחט אותה ואכל את בשרה, ומהעור שלגופה הכין קלף לצורך כתיבת ספרי תורה. עליו הוא כתב את כל אותיות התורה הקדושות, ובסיום הכתיבה ערכו לספר התורה חגיגה המונית ברוב עם. כולם יצאו מהבתים ונישקו אותו, רקדו בפניו וחלקו לו כבוד עד הכניסו אל ההיכל הקדוש. במידה וחלילה יפסל הספר, אף יערכו לו הלוויה ויטמנו אותו בכבוד רב...'

'ואילו אנו, מה עלה בגורלנו? יום לאחר שהסופר קנה את הפרה שלידינו, הגיע אל הרפת יהודי העוסק לפרנסתו בסנדלרות, וביקש לקנות את הפרה שלנו. הוא שחט אותנו, אבל את הבשר, ומהעור שנותר מאיתנו הוא הכין נעליים פשוטות לבני העיר. כולם דורכים עלינו ומזלזלים בנו, ואף לא מתביישים להכניס אותנו לתוך הבוק, הטיט והרפס הנוראים. וגם כאשר כבר לא זקוקים לנו - משליכים אותנו אל האשפה ללא שום רגש, במקום להיפרד כדבעי...'

'כעת', ביקשו הנעליים, 'פסוק לנו הרב, מדוע האפליה הזו? מדוע את הפרה שלידינו עשו ספר תורה מכובד וקדוש, בעוד מאיתנו הכינו נעלים פשוטות ובזויות?...'.

'בו, ילדון יקר, מה אתה אומר? עם מי הצדק?', שאל אותי רב העיר לסיום. 'אכן, הנעליים צודקות', השבתי לו, 'מדוע עשו מהן מצרך כה פשוט הנזרק לאשפתות?'

'רק שבחתי לומר לך דבר אחד', הוסיף לי הרב. 'בתשובתך, אל נא תשכח להתייחס גם לדרך שעבר כל אחד מהם... 'העורות שהגיעו מהפרה עברו כברת דרך מייגעת וארוכה עד שנעשו לספרי תורה: תחילה עיבדו אותם עם מכונות גדולות וכבדות, מתחו אותם, אחר כך כיבסו אותם וניקו אותם ביסודיות, חבטו בהם שוב ושוב בחוזקה בשביל שיהיו דקים ביותר, ולאחר כל הסבל והצער שעברו, התיישב הסופר בביתו, טבל את קולמוסו בדיו שחור וביגיעה עצומה, תוצאה של לימוד והתנסות רבה. הוא כתב עליהם את האותיות בקדושה, כשהוא מכוון כל העת 'לשם קדושת ספר תורה'.

'הנעליים, להבדיל, עברו תהליך קצר ופשוט הרבה יותר. לא חבטו את העורות ולא עינו אותם כאת חבריהם, אלא מתחו אותם מעט בצורת הנעל של בני האדם, ויתפרו אותם בתפירה קלה...'

'אם זה כך, מובן למה מגיע לספרי התורה כבוד שכזה. הרי עברו הרבה עמל ויגיעה, בעוד הנעליים בקושי הצטערו ועמלו...', הבנתי ואמרתי.

'ואז פנה אלי הרב בחיוב ואמר לי: 'זהו הדבר שרציתי ללמד אותך, יקירי. אם תרצה לזכות בכתר תורה, להיות לאחד מגדולי הדור בעתיד. אתה בהחלט מסוגל. אך הדבר כרוך בהרבה התקעה בתהליך. עליך לעמול ולהתייגע הרבה על דברי התורה המתוקים, בנוסף לחיבוט ותיקון המידות ולשבירת התאוות.

'אם כך תעשה, הרי שתהיה בדיוק כמו ספרי התורה, תתרום מעל כל העם ותזכה לכתר התורה. אך אם תבחר, חלילה, בדרך הקלה, לא להתאמץ אלא לחיות ברוגע ובנעימות, מבלי לעבוד על המידות ובלי להתאמץ בתורה, הרי שלא תגיע לגדולות, ולא תוכל לטעון טענות כפי שטענו הנעליים - מדוע אנו פשוטות וזולות'.

'מיד באותו רגע', סיים לספר אותו גדול הדור, "חדר המסר עמוק לליבי, והחלטתי החלטה נחושה, להתמסר לעמל התורה ולעבודת המידות, לפי הכוחות שנתן לי השם יתברך."

ארי שמע את הסיפור, הרבה לרגע ברצינות, ואז שאל-אמר לי: "אני כבר יותר מדי 'נעליים' בשביל להיות 'ספר תורה'."

"אברהם אבינו", אמרתי לו, "נלחם עם מלכים בלי לדעת מה אפשר לעשות, ולפי חז"ל לקח חול וזרק אותו, בסוף, כולם יודעים איך החול הפך בנס לחיצים".

"לא הבנתי".

"תתחיל עם כלום. פשוט תתחיל. תספור כוכבים. גם אם לא תצליח לספור את כולם, בסוף זה יבוא..."

זמן רב לא ראיתי את ארי מאז אותה שיחה, עד אותו בוקר שבו נשמעו נקישות על דלת ביתי. הוא עמד בפתח, ולידו שקית אשפה ענקית, אבל ממש ענקית, מלאה נעליים מכל הסוגים.

"החלטתי להתחיל להיות ספר תורה", הוא אמר, "ודמעות של התרגשות עמדו בעיניו. "אני מוכן להשקיע יותר, לתת הרבה יותר מסירות בתהליך. לא רוצה את הדרך הקלה, והבנתי שכדי להיות תורה ולא נעליים, צריך לשלם מחיר, והוא לא קל...".

ארי עושה את הדרך שלו לא בקלות, בצעדים מדודים וזהירים. אך הוא החליט להפסיק להיות נעל ולהשקיע מאמץ להיות ס"ת!

בס"ד, נשתדל במהלך חודש אלו להביא כאן רעיונות מעוררים בתפילות הימים הנוראים

ותשובה ותפילה וצדקה

מעשה נורא אירע בישיבה גדיסטעהד לפני כשלושים שנה, באותה שנה נלב"ע ל"ע בחור צעיר מבני המקום, מכיוון שכך בר"ה שלאחמ"כ הייתה התעוררות עצומה בקרב תלמידי הישיבה, וב'ונתנה תוקף' בימים הנוראים, בהגיעם לתיבות 'ותשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה', נעו אמות הספים לגודל הזעקות והקולות שנשמעו בהיכל הישיבה, אף ה'בעל תפילה' הגה"צ ר"מ סלומון משגיח דישיבת ליקווד (שהיה אז משגיח בגייטסהעד) זעק בקול גדול ותשובה ותפילה, עד שדם ניתז מגרונו על המחזור שעמד לפניו ונמחקו תיבות 'רוע הגזירה', וראה זה פלא, בשנה שלאחמ"כ לא נפקד מהם איש, ולא נפטר אפילו יהודי אחד בכל גייטסהעד באותה השנה.

מתוך באר הפרשה

שונה הלכות

ש"ץ שטעה בעשי"ת וסיים הקל הקדוש במקום המלך הקדוש, והמשיך בתפילתו, ורק לאחר שהציבור עורר אותו על הטעות והבין שטעה, במקום לחזור מתחילת התפילה, רק חזר ואמר את התיבות "המלך הקדוש" והמשיך את התפילה עד לסיומה.

האם ברכתו הן לבטלה? האם מותר לענות עליהן? האם מותר לכוהנים לעלות לברכת כהנים במניין? וזה?

האם שייך לומר שיש באן נושא של כבוד הבריות או שמכיוון שכל אחד יכול להשתמש מלכות אמן וכו', מבלי שהחזן יחוש בכך אין פה נושא של כבוד הבריות? ואם כן יש 'כבוד הבריות', האם כבוד הבריות מתיר לכל המניין לענות אמן על הברכות ומתיר לכהנים לעלות לדוכן?

הערות והארות וכן בקשות לקבלת העלון באימייל ניתן לשלוח לטורח זאב כץ

gmail.com@8404494